

Historieglimt 118

Prostitusjon på Lademoen

Prostitusjon blir ofte kalt verdens eldste yrke. Kanskje er det mest interessante den store motsetningen som består mellom etterspørselen etter varen og sårbarheten hos dem som leverer den. Lovverket gjennom tidene har behandlet prostitusjonen ganske ulikt. Hammurabis lov har en bestemmelse som skal sikre at prostituerte ikke blir fratatt arv eller formue, men ha lovens vern. I Det gamle testamente nevnes prostituerte ofte. Det sjette bud har som oppgave å sikre ekteskapet og barnproduksjon innen ekteskapet. Derfor er det harde ord mot skjøgene. Interessant nok brukes der ofte ord som bilde på å dyrke andre guder enn Herren. Det er altså noe forkastelig. Helt fram til industrialismens tid og byveksten forsøkte samfunnene på ulike måter å begrense prostitusjonen.

På 1800-tallet ville man kontrollere utenomekteskapelig seksualitet blant annet for å begrense spredningen av veneriske sykdommer. Med Napoleon i spissen begynte samfunnene å innkalle prostituerte til jevnlig helsekontroll eller visitasjon. I Christiania ble slik visitasjon avholdt fra 1840 til 1887-88. Straffeloven av 1842 har flere bestemmelser mot seksuelt misbruk, men ble ikke oppfattet som at prostitusjon var illegalt. De fleste prostituerte var da ved bordeller. De som stod på listene over dem som skulle visiteres ble kalt offentlige fruentimmer. Ordningen ble oppfattet som en godkjenning av bordellene. Da protestanter gikk til angrep på prostitusjonen, ble visitasjonen opphevet. I Trondheim ble visitasjonen opphevet i 1883 (eller muligens i 1899), men hadde offentlige fruentimmer etter den tid.

For å vise hvilket bomiljø de prostituerte levde i, skal vi ta med litt fra folketellingen i 1900. I Strandveien på den eiendommen som lå nærmest bygrensene, finner vi som «*Husfader, Husmand med Jord, Hægemager, Ingebrigt Olsen Mokstad, 67 aar og hans Kone, Berntine Henningsdatter, 40 aar*». Mest interessant er det at han på sin eiendom har boende til sammen hele syv husholdninger med i alt 19 personer. Vi vet at husene på Ner-Lamo'n kunne romme svært mye folk. Hans egen familie består bare av han selv og kona, mens flere av de andre familiene var store. Den første av de losjerende familiene er den ugifte sypike Marie Bankphil, 44 år, med sine tre sønner Ole Johan, Bernt og Martin 2, 6 og 9 år gamle. Den neste har også et ugift familieoverhode, nemlig sypike Elen Marie Ingebrigtsdatter Evjen, 35 år, med sin sønn Ingemann Petersen, 5 år. Sammen med dem bor hennes tre søstre Anne, 40 år, Marie, sypike, 32 år og den yngste Oline, 23 år. Oline er i alminnelighet borte i tjeneste. Marie bor sammen med sin forlovede, Edevard Olsen Vold, fisker, 23 år. Om Anne, som også er ugift, har sin sønn Kristian Hansen Aas, 12 år, og sin datter Amalie, 8 år. I tillegg til disse tre husholdninger på eiendommen er det oppført fire små egne husholdninger: Den fjerde består av to kvinner: «*Elen Jonetta Grand, Logerende, offentlig fruetimmer, 40 aar, og hendes Datter,*

offentlig fruentimmer, 20 aar». De tre siste husholdninger er på bare én person hver og alle tre har betegnelsen offentlig fruentimmer henholdsvis 32, 30 og 24 år gamle. De var altså prostituerte.

Selv om kildegrunlaget er svakt skal vi ta med litt om bordellplaner på Lademoen. Ved århundreskiftet 1900 bygget to skipperne Innherredsveien 87 og 89 med planer om å åpne bordell. En kan se på veggene i høyde med 2. etasje at det var en overgang mellom bygningene. Sexkjøp ble avkriminalisert i 1902, men bordellet kom likevel ikke i drift. Skipperne skal ha flyttet til en utenriks havn og åpner slik virksomhet der! I dagens norske samfunn er det ikke forbudt å livnære seg ved prostitusjon. Straffelovens § 202 setter skarpe grenser for hva som er lov og hva som er ulovlig. Paragrafen er formulert slik: «Med bøter eller fengsel inntil 6 måneder eller begge deler straffes den som a) skaffer seg eller andre seksuell omgang ved å yte eller avtale vederlag, b) oppnår seksuell omgang eller handling ved at slikt vederlag er avtalt eller ytet av en annen, eller c) på den måten som beskrevet i bokstav a eller b får noen til å utføre med seg selv handlinger som svarer til seksuell omgang.» Den nyere diskusjonen har særlig gått omkring straff for kjøp av sex. Sexkundene skal forfølges og straffes, men politiet er nølende med å prioritere dette området. Det er litt vanskelig å se logikken ved å forfølge kjøperne når de som selger sex skattlegges og til og med må betale moms for sine inntekter.